

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 316/2025-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Martou Čarabovou, Margarétová 20, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trnava (pôvodne Okresného súdu Piešťany) v konaní vedenom pod sp. zn. PN-15C/5/2014 (pôvodne sp. zn. 15C/5/2014) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava (pôvodne Okresného súdu Piešťany) v konaní vedenom pod sp. zn. PN-15C/5/2014 (pôvodne sp. zn. 15C/5/2014) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **4 000 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Trnava **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Trnava **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 316/2025 z 28. mája 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 23. apríla 2025, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva

na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka požaduje priznanie finančného zadost'učinenia 15 000 eur a náhradu trov konania 771,68 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh vyplýva, že žalobou z 13. januára 2014 sa sťažovateľka domáhala vydania bezdôvodného obohatenia a náhrady škody od žalovaného vo výške 29 667 eur s príslušenstvom. Vec (konanie o žalobe o zaplatenie bezdôvodného obohatenia) bola uznesením č. k. 15C/5/2014-127 z 19. januára 2016 vylúčená na samostatné konanie sp. zn. PN-15C/35/2016. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 22. októbra 2024, sťažovateľka podala odvolanie a predmetná vec v súčasnosti stále nie je právoplatne ukončená.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka poukazuje najmä na to, že obhliadka nehnuteľností sa realizovala až 30. apríla 2019 – teda po piatich rokoch od podania žaloby. V období od 22. októbra 2019 do 21. marca 2024 nepreběhlo žiadne pojednávanie. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 22. októbra 2024, pričom sťažovateľka podala odvolanie. Predmetná vec v súčasnosti stále nie je právoplatne ukončená. Predsedovi súdu opakovane adresovala sťažnosti na prieťahy v konaní (napr. podaním z 31. augusta 2017, 10. apríla 2018, 24. mája 2019 či 28. februára 2023).

III.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení zo 16. júna 2025 uvádza, že vec bola 13. januára 2014 pridelená JUDr. Jaroslavovi Ivanovi, 25. mája 2017 JUDr. Ľudmile Hrickovej, 17. januára 2023 JUDr. Lucii Ponišovej, PhD., a 11. decembra 2023 opäť JUDr. Ľudmile Hrickovej (po práceneschopnosti). Okresný súd priložil zoznam vykonaných úkonov v samostatnej prílohe, no ako zásadné vyhodnotil nasledovné:

- 27. októbra 2015 prvé pojednávanie;
- ďalšie pojednávania sa uskutočnili 19. januára 2016, 5. apríla 2016, 17. mája 2016, 13. septembra 2016, 23. augusta 2018, 29. novembra 2018, 22. októbra 2019, 18. júla 2024, 22. októbra 2024;
- 19. januára 2016 okresný súd vylúčil konanie o žalobe na zaplatenie bezdôvodného obohatenia uznesením č. k. 15C/5/2014-127 z 19. januára 2016 na samostatné konanie sp. zn. PN-15C/35/2016;
- 12. júna 2017 pripustil okresný súd uznesením sp. zn. 15C/5/2014 prvú zmenu obžaloby;
- 18. októbra 2018 pripustil okresný súd uznesením sp. zn. 15C/5/2014 druhú zmenu obžaloby;
- 30. apríla 2019 uskutočnil obhliadku nehnuteľností;
- 9. marca 2020 nariadil okresný súd uznesením sp. zn. 15C/5/2014 znalecké dokazovanie;
- 30. decembra 2020 pripustil okresný súd uznesením sp. zn. 15C/5/2014 tretiu zmenu obžaloby;
- 19. augusta 2021 zaslal okresný súd stranám znalecký posudok;

- 22. októbra 2024 okresný súd vyhlásil rozsudok a 4. februára 2025 vydal opravné uznesenie.

5. Z dokazovania vyplynulo, že nehnuteľnosť sťažovateľky mala byť poškodená z rôznych strán z rôznych príčin a bolo potrebné určiť, ktorá škoda vznikla v priamej príčinnej súvislosti s druhou prístavbou žalovaného a jej rozsah. Okresný súd na prvom pojednávaní zisťoval, či sťažovateľka žiada iba náhradu škody, alebo aj vydanie bezdôvodného obohatenia. Tvrdí, že nemožno súhlasiť s jej názorom o neúčelnosti vylúčenia konania o vydaní bezdôvodného obohatenia na samostatné konanie, pretože náhrada škody a vydanie bezdôvodného obohatenia sú dva odlišné právne inštitúty, pre ktoré bolo treba nariadiť rozličné znalecké dokazovanie. Sťažovateľka sa pritom na pojednávaniach stále vyjadrovala k obom inštitútom aj napriek upozorneniam okresného súdu. Po tretej zmene žaloby sa stala predmetom sporu náhrada škody vo výške 29 667,00 eur. Vec je skutkovo zložitá z dôvodu mnohých súvisiacich rozhodnutí a vyjadrení správnych orgánov, listinných dôkazov z prípravného trestného konania, dvoch rôznych znaleckých posudkov, odborného vyjadrenia znaleckého ústavu, množstva fotografií a listín (prevažne od sťažovateľky). Sťažovateľka chcela, aby znalec odpovedal aj na otázky, ktoré neboli predmetom jeho znaleckej úlohy, a kládla mu nerelevantné otázky. Nariadených bolo 21 pojednávaní, z ktorých sa vykonalo 10. Pojednávania boli odročované pre účely dopĺňania listinných dôkazov, výsluchu znalca, navrhovania ďalších dôkazov, vykonania obhliadky súdom, nariadenia znaleckého dokazovania. Okresný súd k tvrdenému nehospodárnemu odročovaniu pojednávaní uvádza, že 22. októbra 2019 vec prejednal a odročil z dôvodu doplnenia dokazovania znalcom. Dňa 21. marca 2024 pojednávanie odročil na žiadosť sťažovateľky v dôsledku zmeny právneho zástupcu. Dňa 18. júla 2024 sa pojednávanie uskutočnilo s vypočutím znalca, no po 3 a pol hodine neostal priestor na záverečné reči, tak sa odročilo. Napokon 22. októbra 2024 vec prejednal a vyhlásil rozsudok. Žiadne z uvedených odročení nevykazuje znaky nehospodárnosti. K obdobiu od 22. októbra 2019 do 21. marca 2024, keď nemal vykonávať žiadne pojednávania, okresný súd uvádza, že vykonával prevažne úkony súvisiace s obhliadkou nehnuteľností a úkony súvisiace so znaleckým dokazovaním.

6. Sťažovateľka prispela k dĺžke konania najmä neúplnou žalobou, postupným predkladaním listín, odročením pojednávaní zo zdravotných dôvodov jej právneho zástupcu a vypovedaním plnomocenstva sťažovateľke, rozšírením žaloby na trikrát, okresnému súdu doručovala nesúvisiace fotografie a listiny, jej výhrady k znaleckému posudku a preberaním písomností na konci lehoty.

7. Žalovaný prispel k dĺžke konania predkladaním listín až v priebehu konania, sťažnosťami proti pripusteniu zmeny žaloby a nariadenia znaleckého dokazovania, odročením termínu obhliadky (pre kolíziu s iným konaním), hospitalizáciou pre COVID-19, písomné výhrady k postupu znalca a znaleckému posudku.

8. Okresný súd mal prispieť k dĺžke konania opakovanými zmenami zákonných sudcov, odročením piatich pojednávaní a jedného termínu obhliadky (prevažne pre práceneschopnosť, zmenu sudcu či účasť na pracovnej porade). Obdobie protipandemických opatrení od 20. marca 2020 do konca roka 2022 možno považovať za pasívne. Odročovanie pojednávaní považuje okresný súd za dôvodné. Nezistil žiadne objektívne ani subjektívne prieťahy v konaní, pochybenia sudcov či úradníkov, úkony vykonával v primeraných lehotách plynule a efektívne. Okresný súd si je vedomý 11 rokov trvajúceho konania, ale vzhľadom na uvedené a zjavnú snahu sťažovateľky získať majetkový prospech navrhuje sťažnosť zamietnuť.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd uvádza, že nedoručoval vyjadrenie okresného súdu sťažovateľke pre účely jej vyjadrenia, pretože sa od jej repliky nedá očakávať získanie akýchkoľvek pre rozhodnutie veci relevantných informácií. Ústavný súd po overení aktuálneho skutkového stavu vyhodnotil, či došlo zo strany odporcu k priet'ahom v konaní a do akej miery.

10. Podstata námietok sťažovateľky spočíva v tvrdenom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

13. Pokiaľ ide o samotnú vec, napriek snahe okresného súdu presvedčiť o jej náročnosti, nemožno ju považovať za fakticky ani právne zložitú, keďže tento typ občianskoprávnej žaloby patrí medzi štandardnú agendu prvostupňových všeobecných súdov. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky, možno ho hodnotiť ako nesústredené, nie však ako smerujúce k mareniu priebehu konania (keďže je sama žalobkyňou). Správanie žalovaného možno hodnotiť ako štandardné, bez zjavného úmyslu mariť priebeh konania. Pokiaľ ide o postup súdu, ten konal opakovane s neobhájiteľnými časovými odstupmi. Fakt, že z 21 nariadených pojednávaní sa reálne vykonalo 10 počas cca 10 rokov a 9 mesiacov, hovorí sám za seba. Do značnej miery k tomu prispel postup okresného súdu pri zabezpečovaní znaleckých posudkov a vyjadrení. Možno jednoznačne konštatovať, že okresný súd konal nesústredene. Je povinnosťou súdu kontrolovať a usmerňovať činnosť znalcov a strán v konaní vrátane určenia primeraných časových lehôt na vykonanie úkonov. Pokiaľ ide o ním nevyžiadané podklady, ktoré mu v priebehu konania doručovala sťažovateľka, mal ich čo najskôr vyhodnotiť ako irelevantné a nenechať sa nimi rozptyľovať. Obdobie protipandemických opatrení od 20. marca 2020 do konca roka 2022 bolo poznačené primeranými opatreniami, nie nevykonávaním pojednávaní a iných úkonov. Na ťarchu okresného súdu pripadá fakt, že sťažovateľka opakovane adresovala predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní, a to bez akejkoľvek odozvy.

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného

práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny, alebo subjektívny charakter (III. ÚS 113/2024). Rovnako problémy týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníkov konania (III. ÚS 471/2023, III. ÚS 541/2023).

16. V súlade s judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietáhov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (III. ÚS 113/07). Sťažovateľka doručila žalobu 13. januára 2014 a rozsudok bol okresným súdom vydaný 22. októbra 2024 (dosiaľ neprávoplatný, toho času v odvolacom konaní). Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že vec bola krajskému súdu predložená až 16. júla 2025 (cca 3 mesiace po podaní ústavnej sťažnosti). Konanie dosiaľ nie je právoplatne ukončené a v čase rozhodovania ústavného súdu trvá cca 11 rokov a 6 mesiacov.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Keďže vo veci samej už bolo okresným súdom rozhodnuté a vec je toho času predložená krajskému súdu v rámci odvolacieho konania, ústavný súd nevyužil možnosť prikázať okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadost'učinenia 15 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023).

20. S prihliadnutím na postup okresného súdu v rámci namietaného konania, ako aj fakt, že o veci nie je dosiaľ právoplatne rozhodnuté, taktiež charakter namietaného konania (civilný majetkoprávny spor), konštatovanú nesústredenú činnosť okresného súdu a ďalšie konkrétne okolnosti prípadu považuje ústavný súd za primerané priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie 4 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] (bod 2 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v žiadanom rozsahu v celkovej sume 771,68 eur (bod 3 výroku nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2025 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 771,68 eur.

22. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu